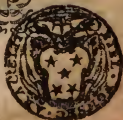
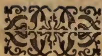
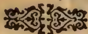
QVAE CONTINENTVR IN hoc Volumine.

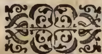

APPROBATIONIS REGVLAE CONFIRMATIO.

ONORIVS Episcopus seruus seruorum Dei, dilectis filijs, fratri Francisco, & alijs fratribus de ordine fratrum Minorum, salutem & Apostolicam benedictionem. Solet annuere Sedes Apostolica pijs votis, & honestis petentium desiderijs, fauorem beneuolum impartiri. Ea propter dilecti in domino filij, vestris pijs precibus inclinati, ordinis vestri regulam à bonæ memoriæ Innocentio Papa prædecessore nostro approbatam, annotatam præsentibus, auctoritate vobis Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus; Quæ talis est.

IN NOMINE DOMINI, INCIPIT REGVLA ET VITA Fratrum Minorum. Cap. I.

REgula & vita Fratrum Minorum hæc eſt: ſcilicet Domini noſtri Ieſu Chriſti ſanctum Euangelium obſeruare, viuendo in obedientia, ſine proprio, & in caſtitate. Frater Franciſcus promittit obedientiam, & reuerentiam domino Papæ Honorio, ac ſucceſſoribus eius canonicè intrantibus, & eccleſiæ Romanæ. Et alij Fratres teneantur Fratri Franciſco, & eius ſucceſſoribus obedire.

Generale præceptum.

Habet vim præcepti.

De his qui volunt vitam iſtam accipere, & qualiter recipi debeant. Cap. II.

SI qui voluerint hanc uitam accipere, & uenerint ad fratres noſtros, mittant eos ad ſuos Miniſtros prouinciales, quibus ſolummodo & non alijs, recipiendi fratres licentia concedatur. Miniſtri uerò diligenter examinent eos de fide catholica, & de eccleſiaſticis ſacramentis. Et ſi hæc omnia credant, & velint ea fideliter cõfiteri, et uſq; in finẽ firmiter obſeruare, & uxores non habẽt, uel ſi habent, & iam monaſterium intrauerint uxores, uel licentiã eis dederint auctoritate diœceſani Epiſcopi, uoto continentiæ iam emiſſo, & illius ſint ætatis uxores, q̃ non poſſit de eis oriri ſuſpicio, dicant illis uerbum ſancti euãgelij, q̃ uadant, & uendant omnia ſua, & ea ſtudeant pauperibus erogare, Quod ſi facere non potuerint, ſufficit eis bona uoluntas Et caueant fratres, & eorum miniſtri, ne ſoliciti ſint de rebus ſuis temporalibus,

Aequipollet præcepto.

Aequipollet præcepto.

Aequipollet prædepto.

Aequipollet præcepto.

bus, ut liberè faciant de rebus suis, quicquid dominus inspirauerit eis. Si tamen consilium requiratur, licentiam habeant ministri mittendi eos ad aliquos deum timentes, quorum consilio bona sua pauperibus erogentur. Postea concedant eis pannos probationis, uidelicet duas tunicas sine caputio & cingulum, & brachas, & caparonem usq; ad cingulum, nisi eisdem ministris aliud secundùm deum aliquando uideatur. Finito uerò anno probationis, recipiantur ad obedientiam, promittẽtes uitam istam semper & regulam obseruare. Et nullo modo licebit eis de ista religione exire, iuxta mandatum domini Papæ, quia secundùm sanctum euangelium, nemo mittens manum ad aratrum & aspiciens retro, aptus est regno dei. Et illi qui iam promiserunt obedientiam, habeant unam tunicã cum caputio & aliam sine caputio, qui uoluerint habere. Et qui necessitate cogũtur, possint portare calciamenta. Et fratres omnes uestimentis uilibus induantur, & possint ea repeciare de saccis & alijs pecijs, cum benedictione Dei. Quos moneo & exhortor ne dispiciãt neque iudicent homines quos uiderint mollibus uestimentis & coloratis indutos, uti cibis & potibus delicatis, sed magis unusquisque iudicet, & despiciat semetipsum.

Aequipollet præcepto.

Aequipollet præcepto.

Præceptum.

Aequipollet præcepto.

Aequipollet præceqto.

Aequipollet præcepto.

De diuino officio & ieiunio, & quomodo fratres debeant ire per mundum. Cap. III.

Aequipollet præcepto.

CLerici faciant diuinum officium secundùm ordinem sanctæ Romanæ ecclesiæ, excepto psalterio, ex quò habere poterunt breuiaria. Laici uerò dicãt uiginti quatuor pater noster pro matutino, pro laudibus quinq;, pro prima, tertia, sexta & nona,

pro

pro qualibet istarum septē, pro uesperis autem duodecim, pro completorio septem, & orent pro defunctis. Et ieiunent à festo omnium sanctorum, usq; ad natiuitatem domini. Sanctam uerò quadragesimam, quæ incipit ab epiphania, usq; ad continuos quadraginta dies, quam dominus suo sancto ieiunio consecrauit, qui uoluntariè eam ieiunant, benedicti sint à domino, & qui nolunt, non sint astricti: sed aliam usq; ad resurrectionem domini ieiunent. Alijs autem temporibus, nō teneātur nisi sexta feria ieiunare. Tēpore uerò manifestę necessitatis, non teneantur fratres ieiunio corporali. Consulo uerò moneo, & exhortor fratres meos in domino Iesu Christo, ut quando uadunt per mundum, non litigent, neq; contendant uerbis, nec alios iudicent, sed sint mites, pacifici, & modesti, mansueti, & humiles: honestè loquentes omnibus, sicut decet. Et non debeant equitare, nisi manifesta necessitate, uel infirmitate cogantur. In quamcunq; domum intrauerint, primùm dicant. Pax huic domui. Et secundùm sanctum euāgeliū, de omnibus cibis qui apponūtur eis, liceat manducare.

Aequipollet præcepto.

Habet uim pręcepti.

Aequipollet præcepto.

Quòd fratres non recipiant pecuniam.

Cap. IIII.

PRæcipio firmiter fratribus uniuersis, ut nullo modo denarios uel pecuniam recipiant, per se, uel per interpositam personam. Tamen pro necessitatibus infirmorum, & alijs fratribus induendis, per amicos spirituales, ministri tantùm & custodes solicitam curam gerant, secundùm loca, & tempora, & frigidas regiones: sicut necessitati uiderint expedire. Eo semper saluo ut (sicut dictum est) denarios uel pecuniam non recipiant.

Præceptum.

Aequipollet præcepto.

FRatres illi quibus gratiam dedit dominus laborandi, laborent fideliter & deuotè, ita ꝙ excluſo ocio animę inimico, ſanctæ orationis & deuotionis ſpiritum non extinguant, cui debent cętera temporalia deſeruire. De mercede uerò laboris, pro ſe, & ſuis fratribus, corporis neceſſaria recipiãt: præter denarios uel Pecuniam. Et hoc humiliter ſicut decet ſeruos dei, & paupertatis ſanctiſſimę ſectatores.

Quòd fratres nihil ſibi approprient, & de eleemoſyna petenda, & de fratribus infirmis. Cap. VI.

Præceptum. FRatres nihil ſibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, ſed tãquam peregrini & aduenę in hoc ſeculo, ĩ paupertate & humilitate domino famulantes, uadãt pro eleemoſyna cõfidenter, nec oportet eos uerecundari, quia dominus pro nobis ſe fecit pauperem in hoc mundo. Hæc eſt illa celſitudo altiſſimæ paupertatis, quæ uos cariſſimos fratres meos hæredes, & reges regni cœlorum inſtituit, pauperes rebus fecit, uirtutibus ſublimauit. Hæc ſit portio ueſtra, quæ perducit in terrã uiuentium. Cui dilectiſſimi fratres totaliter inhærentes, nihil aliud pro nomine domini noſtri Ieſu Chriſti in perpetuum ſub cœlo habere uelitis. Et ubicunq; ſunt, & ſe inuenerint fratres, oſtendant ſe demeſticos inuicem inter ſe, & ſecurè manifeſtet unus alteri neceſſitatem ſuam, quia ſi mater nutrit & diligit filium ſuum carnalem, quantò diligentiùs debet quis diligere, & nutrire fratrem ſuum ſpiritualem? Et ſi quis eorum in infirmitatem ceciderit, alij fratres debent ei ſeruire, ſicut uelent ſibi ſeruiri. Aequipollet pręcepto.

De

De pœnitentia fratribus peccantibus imponenda. Cap VII.

SI qui fratrum(instigante inimico)mortaliterpeccauerint,pro illis peccatis de quibus ordinatum fuerit inter fratres, ut recurratur ad solos ministros prouinciales, teneantur prædicti fratres ad eos recurrere, quam citius poterunt sine mora. Ipsi uerò ministri si presbiteri sunt, cum misericordia iniungant illis pœnitentiam. Si uerò presbiteri non sunt, iniungi faciant per alios sacerdotes ordinis, sicut eis secundùm Deùm meliùs uidebitur expedire. Et cauere debent, ne irascantur & conturbentur propter peccatum alicuius,quia ira,& conturbatio,in se, & in alijs impediunt charitatem. Habet vim præcepti.

De electione generalis ministri huius fraternitatis, & de capitulo pentecostes. Cap. VIII.

VNiuersi fratres unum de fratribus istius religionis teneantur semper habere generalem ministrum, & seruum totius fraternitatis, & ei teneantur firmiter obedire. Quo decedente,electio successoris fiat à ministris prouincialibus,& custodibus in capitulo Pentecostes,in quo prouinciales ministri teneãtur semper insimul conuenire,ubicunque à generali ministro fuerit constitutum. Et hoc semel in tribus annis, uel ad alium terminum maiorem uel minorẽ sicut à prædicto ministro fuerit ordinatum. Et si aliquo tempore appareret uniuersitati ministrorũ prouincialium & custodum, prædictum ministrum non esse sufficientem ad seruicium, & communem utilitatem fratrum,teneantur prædicti fratres quibus electio data est, in nomine domini, alium sibi eligere in

Habet uim pręcepti.

Habet uim pręcepti.

Habet uim pręcepti.

Habet uim pręcepti.

 cu-

custodem. Post capitulum uerò Pentecostes, ministri & custodes possint singuli si uoluerint & eis expedire uidebitur, eodem anno in suis custodijs semel fratres suos ad capitulum conuocare.

De prædicatoribus. Cap. IX.

Aequipollet præcepto.
Aequipollet præcepto.

FRatres non prædicent in episcopatu alicuius episcopi, cum ab eo illis fuerit contradictum. Et nullus fratrum populo penitus audeat prędicare, nisi à ministro generali huius fraternitatis fuerit examinatus, & approbatus: & ab eo sibi officium prædicationis concessum. Moneo quoque & exhortor eosdem fratres, ut in prædicatione quam faciũt, sint examinata & casta eorum eloquia, ad utilitatem, & ædificationem populi: annunciando eis uitia & uirtutes pœnam & gloriam cum breuitate sermonis, quia uerbum abbreuiatum fecit dominus super terram.

De admonitione & correctione fratrum. Cap. X.

FRatres qui sunt ministri & serui aliorum fratrũ, uisitent & moneant fratres suos, & humiliter & charitatiuè corrigant eos, non præcipientes eis aliquid, quod sit contra animam suam, & regulam nostram. Fratres uerò qui sunt subditi, recordentur, ꝙ propter Deum abnegaueruut proprias uoluntates.

Præceptum.

Vnde firmiter præcipio eis, ut obediant suis ministris, in omnibus quæ promiserunt domino obseruare, & non sunt contraria animæ suæ & regulæ nostræ. Et ubicunq; sunt fratres, qui scirent & cognoscerent, se nõ posse regulã spiritualiter obseruare, ad suos ministros debeant & possint recurrere. Ministri uerò charitatiuè & benignè eos recipiãt, & tãtã famia-

Aequipollet præcepto.

liaritatē habeant circa ipſos;vt dicere poſſint eis & facere,ſicut Domini ſeruis ſuis.Nā ita debet eſſe; quòd miniſtri ſint ſerui omniū fratrum.Moneo verò & exhortor in Domino Ieſu Chriſto,vt caueant fratres ab omni ſuperbia,vanagloria, inuidia, auaritia,cura, & ſolicitudine huius ſeculi; detractione, & murmuratione. Et nō curent neſcientes litteras,litteras diſcere; ſed attendant quod ſuper omnia deſiderare debent,habere ſpiritum Domini, & ſanctam eius operationem; orare ſemper ad Deum puro corde,& habere humilitatem,& patientiam in perſecutione, & in infirmitate: & diligere eos qui nos perſequuntur, reprehendunt,& arguunt:quia dicit Dominus. Diligite inimicos veſtros, & orate pro perſequentibus & calumniantibus vos. Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam,quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. Qui autem perſeuerauerit uſque in finem, hic ſaluus erit.

Quòd fratres non ingrediantur monaſteria monacharum. Cap. XI.

PRæcipio firmiter fratribus vniuerſis, ne habeāt ſuſpecta conſortia vel conſilia mulierum, & ne ingrediantur monaſteria monacharum: præter illos quibus à ſede Apoſtolica conceſſa eſt licentia ſpecialis. Nec fiant compatres uirorum vel mulierum: ne hac occaſione inter fratres, vel de fratribus ſcandalum oriatur.

Præceptum.

Præceptum.

Præceptum.

De euntibus inter Saracenos & alios infideles. Cap. XII.

QVicunque fratrum, diuina inſpiratione, uoluerint ire inter Saracenos & alios infideles; pe-

tant inde licentiam à suis ministris prouincialibus. Ministri uerò nullis eundi licentiam tribuant, nisi eis quos uiderint esse idoneos ad mittēdum. Ad hæc per obedientiam iniungo ministris; ut petant à domino Papa unum de sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, qui sit gubernator, protector, & corrector istius fraternitatis, ut semper subditi & subiecti pedibus eiusdem sanctæ Ecclesiæ: stabiles in fide Catholica, paupertatem, & humilitatem, & sanctum Euangelium Domini nostri Iesu Christi, quod firmiter promisimus, obseruemus.

Præceptum.

Confirmatio regulæ.

NVLLI ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ confirmationis infringere: uel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attentare præsumpserit: indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius: se nouerit incursurum. Datum Laterani, tertio Kalendas Decembris, Pontificatus nostri Anno octauo.

Explicit Regula Fratrum Minorum.

INCIPIT TESTAMENTVM Beati Patris nostri Francisci.

Ominus dedit mihi fratri Francisco, ita incipere facere pęnitentiã: quia cùm essem in peccatis, nimis mihi uidebatur amarũ uidere leprosos: sed ipse dñs cõduxit me inter illos: & feci misericordiã cũ illis. Et recedẽte me ab ipsis, id qđ uidebatur mihi amarũ, conuersum fuit mihi in dulcedinẽ aĩæ, & corporis. Et postea parùm steti & exiui de seculo: & dominus dedit mihi talem fidem in ecclesijs ut ita simpliciter adorarem & dicerem. Adoramus te sanctissime domine Iesu Christe, hic, & ad omnes ecclesias tuas quæ sunt in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per sanctã crucem tuã redemisti mundum. Postea dominus dedit mihi tantam fidem in sacerdotibus qui uiuunt secundùm formam sanctæ Romanæ ecclesiæ propter ordinem ipsorum: quòd si facerent mihi persecutionem, uolo recurrere ad ipsos. Et si haberem tantam sapientiã, quantam Salomon habuit; & inuenirem pauperculos Sacerdotes huius seculi, in ecclesijs in quibus morantur nolo prædicare contra uoluntatem ipsorum. Et ipsos, & omnes alios, uolo timere, amare, & honorare sicut dominos meos. Et nolo in ipsis considerare peccatum, quia filium Dei discerno in eis, & domini mei sunt. Et propter hoc facio, quia nihil uideo corporaliter in hoc seculo de ipso altissimo filio dei; nisi sacratissimum corpus eius, & sanctissimum sanguinem suum quem ipsi cõficiunt, & ipsi soli alijs administrant. Et hæc sanctissima mysteria super omnia uolo honorare & uenerari, & in locis preciosis collocare. Sanctissima nomina & uerba eius scripta ubicunq;

in-

inuenero in locis illicitis, uolo colligere; & rogo quòd colligantur: & in loco honesto collocentur. Et omnes theologos, & qui ministrant nobis sanctissima uerba diuina debemus honorare & uenerari: sicut qui ministrant nobis spiritum & uitam. Et postquam dominus dedit mihi de fratribus: nemo ostendebat mihi quid deberem facere, sed ipse dominus reuelauit mihi, quòd deberem uiuere secundùm formam sancti euangelij. Et ego paucis uerbis, & simplicibus feci scribi, & dominus papa confirmauit mihi. Et illi qui ueniebant ad recipiendum uitam istam, omnia quæ habere poterāt pauperibus erogabāt. Et eramus contenti tunica una, intus & foris repetiata, cum cingulo & brachis, & nolebamus plùs habere. Officium dicebamus nos clerici, secūdùm alios clericos. Laici dicebant pater noster. Et satis libenter manebamus in ecclesiis: & eramus idiotę & subditi omnibus. Et ego manibus meis laborabam, et uolo laborare, & omnes alij fratres firmiter uolo quòd laborent, de laboritio quod pertinet ad honestatem, & qui nesciunt discant, non propter cupiditatem recipiendi preciū laboris, sed propter bonum exemplum & ad repellendam ociositatem. Et quando non daretur nobis precium laboris, recurramus ad mensam domini petendo eleemosynas ostiatim. Salutationem mihi dominus reuelauit, ut diceremus. Dominus det tibi pacem. Caueant sibi fratres ut ecclesias & habitacula, & omnia alia quæ pro ipsis construuntur penitus nō recipiant, nisi essent secūdùm sanctam paupertatem, quam in regula promisimus, semper ibi hospitantes, tanquam aduenæ & peregrini. Præcipio firmiter per obedientiam fratribus uniuersis, quòd ubicunq; sunt non audeant petere aliquam litteram in curia Roma

na

na, per se, uel per interpositam personam, neque pro ecclesia, neq; pro aliquo loco, neque sub specie prædicationis, neque pro persecutione suorum corporum, sed ubicunq; non fuerint recepti, fugiant in aliã terram ad faciendum ibi pœnitentiam, cum benedictione Dei. Et firmiter uolo obedire generali ministro, & illi Guardiano, quem sibi placuerit mihi dare; & ita uolo esse captus in manibus suis, ut non possim ire, uel facere ultra uoluntatem suam: quia dominus meus est. Et quamuis sim simplex & infirmus, tamen uolo semper habere clericum qui mihi faciat officium, sicut in regula continetur. Et omnes alij fratres teneantur per obediẽtiam obedire guardianis suis, & facere officium secundùm regulam. Et qui inuenti essent, qui non facerent officium secundùm regulam, & uellent alio modo uariare, aut non essent catholici, omnes fratres ubicũq; sunt, per obedientiam teneantur, quòd ubicunq; inuenerint aliquem ipsorum, proximiori custodi illius loci, ubi ipsum inuenerint, debeant præsentare. Et custos teneatur per obedientiam ipsum fortiter custodire, sicut hominem in uinculis die noctuque: ita quòd non possit eripi de manibus suis, donec propria persona sua, ipsum representet in manibus sui ministri. Et minister teneatur firmiter per obedientiam mittere ipsum per tales fratres, qui die noctuq; custodiant ipsum, sicut hominem in uinculis, donec repræsentent ipsum coram domino ostiense: qui est dominus protector & corrector istius fraternitatis. Et non dicant fratres hæc est alia regula: quia hæc est recordatio, admonitio, & exhortatio, & meum testamentum: quod ego frater Franciscus paruulus uester, facio uobis fratribus meis benedictis: propter hoc ut

regu-

regulam quam domino promiſimus, meliùs catholicè obſeruemus. Et generalis miniſter, & omnes alij miniſtri, & cuſtodes, teneantur per obedientiam in iſtis uerbis non addere, uel minuere. Et ſemper hoc ſcriptum habeant ſecum iuxta regulam. Et in omnibus capitulis quæ faciunt; quando legunt regulam, legant & iſta uerba. Et omnibus fratribus meis, clericis & laicis præcipio firmiter per obedientiam, ut non mittant gloſas in regula nec in iſtis uerbis; dicendo ita uolunt intelligi. Sed ſicut dominus dedit mihi purè & ſimpliciter dicere, & ſcribere regulam & iſta uerba: ita ſimpliciter & purè, ſine gloſa intelligatis: & cum ſancta operatione obſeruetis uſq; in finem. Et quicunq; hæc obſeruauerit: in cœlo repleatur benedictione altiſſimi patris cęleſtis: & in terra repleatur benedictione dilecti filij ſui cum ſanctiſſimo ſpiritu paraclito, & omnibus uirtutibus cœlorum & omnibus ſanctis. Et ego frater Fráciſcus paruulus, & ueſter ſeruus, quantumcunque poſſum confirmo uobis intus, & foris iſtam ſanctiſſimam benedictionem. Amen.

Explicit Teſtamentum beati patris noſtri Franciſci.

I N D E X

Rerum omnium maximè notabilium, Quæ in hoc libro continentur, Ordine alphabetico digestus, quam antea emendatior, & locupletior.

A

Appellatio

B

C

D

F

G

H

I

Guardiani

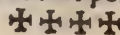
L

M

Missas

N

O

P

Q

R

S

T

V

Vesti-

FINIS.

MNEM curam, & diligentiam R.P. Frater Claudius Medulla Prouincialis Minister Mediolanensis, quantùm in se fuit adhiberi studuit, ut liber hic quamemendatissimus in lucem prodiret; sed quoniam dum Mediolani opus imprimeretur, illum muneris sui causa plerunq; abesse oportuit; factum est, ut quamuis peritis hominibus impressionis curam demandarit, errata tamen non pauca interceßerint. Quare illa potissimùm ordine infra notanda uoluit, quæ, uel sententiam mutare, uel legentium sensum perturbare poßunt. In erratis autem leuioribus, quæ, uel inuersa, uel mutata, uel addita, uel detracta, uel translata litterula, aliauè ratione, præsertim in interpunctionibus commißa sunt, suo quisq; iudicio ad emendationem rectè utatur.

SIC ERRATA CORRIGITO.

Folio.	Linea.			Lege.
2	a	7	immo,	uno.
3	b	18	accide,	auidè.
4	a	1	offendiculæ,	offendicula.
5	a	28	contrariemur,	contrarientur.
6	b	9	Arctißimi	Arctißimè.
7	a	13	ciusmontanarum	cismontanarum.
10	a	30	qua,	quæ.
11	a	15	patre,	patri
14	a	3ɔ	Apostantes,	Apostatantes;
18	a	10	ieiuniare,	ieiunare.
19	b	30	offieinis,	officinis.